

29:4

Renvattnet som tillhandahållits fastighet genom allmän va-anläggning har varit bristfälligt och därigenom vållat skador på fastighetens va-installation. Kommunen har förpliktats ersätta skadorna när åtgärder för att undanröja bristerna inte vidtagits inom skälig tid.

D.W. ägde en fastighet i Brunn, Ingarö. Fastigheten ligger inom verksamhetsområdet för tidigare Gustavsbergs och numera, efter kommunsammanläggning 1.1.1974, Värmdö kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning och är ansluten till denna. D.W. med familj är sedan 1964 bosatt på fastigheten, som är bebyggd med en enfamiljshus.

I ansökan till Va-nämnden väckte D.W. talan mot kommunen och anförde: Det vatten kommunen levererat till honom har fram till 1972 varit brunfärgat och grumligt med en bottensats av stora flockar samt har haft för hög järnhalt. Vattnet har varit aggressivt mot materialet i kommunens ledningar. På grund härav har stora mängder rost bildats i ledningarna. Vid ofta förekommande driftsstopp har denna rost frigjorts. I samband med dessa driftsstopp har det vatten han fått i sina ledningar varit oanvändbart. På grund av vattnets dåliga kvalitet har skador uppstått på sanitetsgods, diskmaskinen, en vattenkran i pannrummet samt på cirkulationspumpen i fastigheten. Bränslekostnaderna har ökat genom att han tvingats spola bort varmvatten, som varit oanvändbart. Vid ett flertal tillfällen har han måst ta ledigt från sitt arbete för att genom lämpliga åtgärder minska skadeverkningarna av det underhålliga vattnet i samband med driftsstoppen. Vidare kan befaras att skador uppstått på värmesystemet i fastigheten. Trots att han med början redan 1965 till kommunen framställt upprepade klagomål med avseende på vattnet, har kommunen inte förrän 1972 vidtagit sådana åtgärder att vattnet blivit tillfredsställande. Kommunen är ansvarig för de skador som vållats honom. Såvitt avser tiden före 1.7.1970 göres gällande att kommunen varit försumlig genom att dröja för länge med att vidta åtgärder för att förbättra vattnet i Brunn och för tiden efter 1.7.1970 att kommunen åsidosatt sina skyldigheter genom att inte vidta tillräckliga åtgärder inom rimlig tid för att förbättra vattnet.

På grund av det anförda yrkade D.W. förpliktande för kommunen att till honom utge skadestånd med tillhopa 2 175 kr.

Kommunen bestred bifall till D.W:s talan. Som grund härför anförde kommunen: Det vitsordas att vattnet tidvis inte varit godtagbart till följd av rostförekomst. Kommunen har emellertid inom rimlig tid gjort vad som skäligen kunnat krävas för att förbättra vattenkvaliteten. Det bestrids därför att, såvitt gäller tiden före ikraftträdandet av 1970 års va-lag, kommunen varit vårdslös eller försumlig och, såvitt gäller tiden därefter, att kommunen överskridit sin rätt eller åsidosatt sin skyldighet. Vidare bestrids att skadorna vållats av vattenbeskaffenheten. Vad gäller skador på diskmaskin, tvättfat i källaren, vattenkran i pannrum och cirkulationspump bestrids all kausalitet. Beträffande övriga skador görs gällande att de i vart fall inte är nödvändiga följder av vattnets kvalitet. Sistnämnda skador hade kunnat undvikas med en mer noggrann tillsyn och skötsel av installationsdelarna och är alltså självförfäddade. Renspolning har kunnat ske med kallt

vatten. Ökade bränslekostnader har därför ej behövt uppstå.

Till utveckling av sin talan anförde D.W: Han har haft olägenheter av vattnet ända sedan inflyttningen i december 1964. Redan 1965 började han framställa klagomål till kommunen. Klagomålen var från början muntliga men sedermera framställdes även skriftliga klagomål. Trots detta gjorde kommunen över huvudtaget ingenting förrän 1968. Inte förrän 1972 har vattnet blivit godtagbart.

Kommunen anförde: Det är riktigt att bristfälligheterna i vattnet vållats av att vattnet genom sin kemiska sammansättning varit aggressivt mot ledningsmaterialet. Det levererade vattnet i Ingarö-området har i samband med strömavbrott varit en blandning av yt- och grundvatten, vilket vållat svårigheter med pH-värdet. Rost har därför bildats i ledningarna. Kommunen medger att muntliga klagomål inkommit redan 1965. Kommunen har inte varit överksam för att avhjälpa bristerna. Konsulter har anlitats för att kommunen skulle få orsaker klarlagda och råd om åtgärder. Redan 1968 spolades och luftades ledningarna. Samma år lät man en brandpost bortom D.W. fastighet stå och rinna en gång i veckan, fr o m 1969 eller 1970 lät man brandposten rinna kontinuerligt. I övrigt har i huvudsak följande åtgärder vidtagits: 1969: Enligt förslag av konsultfirman VIAK har doseringsanläggningen för soda vid vattenverket förbättrats samt utförts sammanbindning av ledningar för att förbättra vattengenomströmningen. Dessutom har ledningsnätet renspolats. 1970: Mekanisk rensning av ledningar har skett dels med anlåtande av firma K & F, dels i kommunens egen regi. En tryckstegringsstation har anlagts. 1971: Klorering av vattnet har skett. Vissa vattenposter har öppnats. Vid Marikavägen, där besvären med vattenbeskaffenheten varit påtagligast, har särskilda åtgärder vidtagits med vattenledningen för att förbättra cirkulationen. I avbidan på tillkomsten av nytt vattenverk har från provisoriska borrhål vid ny vattentäkt vatten förts över till de gamla brunnarna. 1972: Ett enligt förslag av konsultfirman O & Co utfört nytt vattenverk med lågreservoar och doseringsanläggning har tagits i drift. Kontinuerlig provtagning har sedermera visat att inga ytterligare åtgärder behövs för att förbättra vattenbeskaffenheten. Kommunen har genom de angivna åtgärderna gjort vad som skäligen kunnat behövas för att förbättra vattenkvaliteten.

Va-nämnden yttrade:

I såväl 1955 års som 1970 års lag om allmänna vatten- och avloppsanläggningar föreskrives att anläggningen skall vara försedd med de anordningar som erfordras för att den skall fylla sitt ändamål (7 § 1 st resp 12 § 1 st) samt att huvudmannen så länge anläggningen behövs, skall underhålla den och i övrigt sörja för att den på ett tillfredsställande sätt fyller sitt ändamål (10 § resp 12 § 3 st).

I avsaknad av närmare bestämmelser i lag om vilken standard huvudmannen är förpliktad att hålla, får avgörande härutinnan träffas med hänsyn till vad som är brukligt och skäligen kan fordras vid anläggningar för likartad bebyggelse och med liknande utformning.

Angående verkan av att huvudman åsidosätter sina skyldigheter innebär 1970 års lag en viss skärpning i förhållande till 1955 års, som saknade särskild bestämmelse för sådant fall. Enligt 29 § 1970 års lag åligger det huvudman eller brukare som överskridit sin rätt eller åsidosatt sin skyldighet i förhållande till den andre, att återställa vad som rubbats

eller fullgöra vad som eftersatts samt ersätta skadan. Det fullgörelse- och skadeståndsansvar som härigenom pålagts huvudman och brukare i va-förhållande är i princip oberoende av vållande.

Till utredning i målet har på D.W:s begäran förhör hållits med läraren B.N., bosatt i Brunn och ledamot av kommunstyrelsen i Värmdö kommun. – B.N. har anfört: Han flyttade till Brunnsområdet påsken 1965. Det första året var det endast ungefär 20 familjer som bodde i området. I november 1965 bildade de en förening, som bl a sysslade med vattenfrågan. Vattnet var väldigt rostigt. Vid en av de tidigaste sammankomsterna beslöts att de inte skulle betala några vattenräkningar. De tog muntliga kontakter med kommunen. Främst med H.L. hade de upprepade kontakter. Ingenting hände dock. Så småningom började kommunen skicka ut fakturor. Räkningarna var till en början inte så höga. De ansåg dock att det var en principalsak att inte betala, då de tyckte att vattnet inte var värt att betalas för. Kommunen började sända ut krav, som blev allt hårdare i tonen. Till slut betalades räkningarna för 1965 - 1967. Fortfarande hände ingenting för att förbättra vattnet. Situationen förvärrades av ideliga driftsstopp. I oktober 1967 anställdes maskinchefen D hos kommunen. Så småningom när D kommit in i sitt arbete och dessutom flyttat in på Ingarö, började kommunen intressera sig för vattnet. Man tog vattenprover och meddelade att vattnet inte var hälsovådligt. D.W. fick rådet att låta vattnet rinna. D lät öppna ventiler och lufta vattnet samt spola ledningarna. Situationen förbättrades härigenom. 1969 blev det mer form på klagomålen, som dittills varit muntliga. Även kommunens åtgärder började ta form. Sannolikt under 1970 började man klaga på vattnet även från Gustavsbergs samhälle. Först då tycktes kommunen verkligen acceptera att de hade ett dåligt vatten. Under 1971 reducerades också avgiften. När lågvattenreservoaren och den utökade pumpstationen togs i drift förbättrades vattnet. D.W. hade en speciell situation. Han bodde i änden av en ledning och fick om möjligt ännu sämre vatten än de övriga, i vart fall under perioden fram till 1968.

I målet är ostridigt att det vatten som D.W. erhållit i sin fastighet under åren 1968 - 1971 varit bristfälligt och tidvis inte varit godtagbart som hushållsvatten. Tvist råder ej heller om att den huvudsakliga anledningen härtill varit osedvanligt stor rostbildning i kommunens ledningar, kombinerat med förhållandevis låg vattenomsättning, viss ojämnheter i trycket och tryckstötter i samband med driftsstopp.

I målet är ostridigt att olägenheterna med vattnet förelegat redan 1965. Numera är också ostridigt att flera personer, däribland D.W., med början 1965 till kommunen framställt upprepade klagomål på vattnets beskaffenhet. I målet har upplysts, att den person man till en början vänt sig till, H.L., varit kommunfullmäktiges ordförande och hälsovårdsinspektör i kommunen. Genom vad sålunda förevarit måste anses klarlagt att kommunen redan från 1965 varit medveten om de problem med vattnet som brukarna i Brunn hade. Ostridigt har från kommunens sida några åtgärder i avsikt att förbättra vattnet inte vidtagits förrän 1968, alltså cirka tre år efter det att de första klagomålen inkommit.

Såsom kommunen framhållit behöver rostförekomst i vattenledningsvatten i och för sig inte vara något anmärkningsvärt. Det kan därför normalt inte anses åligga kommunen att då enstaka anmärkning om brunfärgat vatten framställs, omedelbart vidtaga mer ingripande åtgärder. Oavsett graden av förorening i vattnet och an-

talet drabbade abonnenter måste också – så länge vattnet inte är från hygienisk synpunkt otjänligt, vilket här inte visats vara fallet - huvudman tillerkännas visst rådrum för utrönande av orsaker till förekommande problem och bedömning av lämpliga åtgärder.

I förevarande fall har kommunen emellertid, såvitt utredningen visat, inte förrän 1968, då problemen varit aktuella i tre år, ens låtit närmare undersöka anledningen till påtalade brister i vattnet eller vad som eventuellt kunnat göras till förekommande av dessa. Va-nämnden finner, att flera av de anstalter som så småningom vidtagits, lämpligen bort genomföras väsentligt tidigare än som skett. Sålunda har upplysts att så förhållandevis enkla åtgärder som luftning av vattnet och spolning av ledningarna förbättrat vattnet. Även om måhända leverans av ett fullkomligt anmärkningsfritt vatten inte varit möjligt förrän ett helt nytt vattenverk tagits i drift, måste dock antagas att sådana åtgärder som rensning, luftning och smärre justeringar av tryckförhållandena kunnat väsentligen begränsa de brister som nu ostridigt vidlådit vattnet.

På nu anförda skäl finner Va-nämnden, att kommunen inte inom den tid som med hänsyn till förhållandena rimligen kunnat krävas vidtagit tillräckliga åtgärder för att förbättra vattnet så att den allmänna va-anläggningen på ett tillfredsställande sätt kunnat fylla sitt ändamål. Härigenom har kommunen gjort sig skyldig till försumlighet och åsidosatt sina skyldigheter i förhållande till brukarna. Kommunen är därför skyldig ersätta D.W. för sådana skador, som vållats honom p g a vattnets beskaffenhet.

Va-nämnden finner till en början inte visat att skadorna på diskmaskinen, vattenkranen i pannrummet och cirkulationspumpen äger sådant samband med vattenbeskaffenheten att de berättigar till skadestånd. D.W:s yrkanden såvitt avser ersättning för dessa skador skall därför ogillas.

Vad härefter gäller anspråket på ersättning för ökade bränslekostnader, finner Vanämnden kommunen ha visst fog för sin invändning att renspolning kunnat ske med kallt vatten och att ökade bränslekostnader därför inte behövt uppstå. Viss ökning av dessa kostnader måste dock antas ha uppstått genom att redan upptappat varmvatten visat sig oanvändbart. Denna ökade kostnad får anses vara en sådan följd av kommunens vållande att den är ersättningsgill. Detta gäller även den skada som uppstått för D.W. i form av förlorad arbetsförtjänst. Med hänsyn till omständigheterna i målet finner Va-nämnden D.W:s hemresor från arbetet ha varit skäligen påkallade för att mildra verkningarna av vattnet vid sådana tillfällen då det varit särskilt dåligt.

Sambandet mellan vattnet och skadorna på sanitetsgodset (vattenbehållare, stol på wc och tvättfat) finner Va-nämnden i och för sig styrkt. Även med felfritt vatten kan dock efter en tids normal användning uppkomma missfärgning av sanitetsgods. Ifrågavarande skador har emellertid uppkommit efter så kort tid som 3 - 4 år efter installeringen, vilket inte kan anses normalt. Kommunen har inte visat att D.W. brustit i tillbörlig omsorg om fastighetens installationsdelar. Något medvållande kan sålunda inte läggas D.W. till last. Kommunen skall därför förpliktas ersätta D.W. för nu avsedda skador.

D.W. har slutligen yrkat ersättning för de kostnader som uppstått p g a arbeten föranledda av skadorna på sanitetsgodset, vattenkranen, cirkulationspumpen och diskmaskinen. I konsekvens med det ovan anförda skall kommunen förpliktas utge sådan ersätt-

ning i den mån den kan hänföras till sanitetsgodset.

Utom såvitt avser ersättning för ökade bränslekostnader råder ej tvist om skäligheten i och för sig av yrkade belopp. De ökade bränslekostnaderna finner Va-nämnden skäligen kunna uppskattas till 200 kr. Ersättningsgilla arbetskostnader finner Va-nämnden böra bestämmas till hälften av yrkat belopp eller 100 kr.

D.W:s fordran skall enligt det anförda bestämmas till 1 200 kr (400 + 200 + 300 + 200 + 100).

Kommunen förpliktades att till D.W. utge 1. 200 kr. D.W:s talan om utbekommande av ytterligare skadestånd ogillades däremot av Va-nämnden.

Beslut: 1975-04-09, BVA 25

Mål nr: VA 56/73

Litteratur: prop. .1970:118 s. 137 och 153

Bouvin-Hedman s. 86 f och 162 f